

॥प्रथमः प्रश्नः॥

॥तैत्तिरीयसंहितायां प्रथमकाण्डे प्रथमः प्रश्नः॥

इ॒षे त्वो॒र्जे त्वा॑ वा॒यवः॑ स्थोपा॒यवः॑ स्थ दे॒वो वः॑ सवि॒ता प्रा॑र्पयतु श्रेष्ठ॑तमाय॒ कर्म॑ण॒ आ
प्या॑यध्वम॒ग्नि॒या दे॒वभा॑गमूर्ज॑स्वतीः पय॑स्वतीः प्र॒जाव॑तीरनमी॒वा अ॒य॒क्ष्मा मा वः॑ स्तेन॑ ई॒शतु॑
माऽघ॑श॒सो रु॒द्रस्य॑ हे॒तिः परि॑ वो वृणक्तु ध्रु॒वा अ॒स्मिन्गो॑प॒तौ स्या॑त ब॒ह्वीर्य॑ज॒मानस्य॑
प॒शून्पा॑हि॥ (१)

इ॒षे त्रि॑च॒त्वारि॑शत॥१॥

[१]

य॒ज्ञस्य॑ घोष॑द॒सि प्र॒त्युष्ट॑र॒ रक्षः॑ प्र॒त्युष्टा॑ अरा॑तयः प्रेय॑म॒ंगाद्वि॑षणां ब॒र्हिर॑च्छ॒ मनु॑ना
कृ॒ता स्व॑धया॒ वित॑ष्टा॒ त आ॑व॒हन्ति॑ क॒वयः॑ पु॒रस्ता॑द्दे॒वेभ्यो॑ जुष्ट॑मिह ब॒र्हिरा॑सदे॒ देवाना॑
परि॑पू॒तम॑सि व॒रुष॑वृ॒द्धम॑सि दे॒वब॑र्हि॒र्मा त्वा॒ऽन्व॒ङ्गा ति॑र्यक्प॒र्व ते रा॑ध्यासमाच्छे॒त्ता ते मा
रि॑षं दे॒वब॑र्हिः श॒तव॑ल्शं वि रो॒ह स॒हस्र॑वल्शा॒ (२)

वि व॒य॑र॒ रुहे॑म पृथि॒व्याः स॒म्पृचः॑ पाहि सु॒स॒म्भृता॑ त्वा स॒म्भ॑रा॒म्यदि॑त्यै रा॒स्ना-
ऽसी॒न्द्रा॒ण्यै स॒न्नह॑नं पू॒षा ते॑ ग्र॒न्थिं ग्र॑न्थातु स ते माऽऽस्था॒दिन्द्र॑स्य त्वा बा॒हुभ्या॑मुद्य॒च्छे
बृ॒हस्प॑ते॒र्मूर्धा॑ ह॒राम्यु॑र्वन्तरि॒क्षम॑न्विहि दे॒वङ्ग॑मम॒सि॥ (३)

स॒हस्र॑वल्शा अष्टात्रि॑शच्च॥२॥

[२]

शु॒न्ध॑ध्वं दै॒व्याय॑ कर्म॑णे दे॒वय॑ज्यायै मा॒तरि॑श्व॒नो घ॑र्मोऽसि द्यौर॑सि पृथि॒व्यसि॑ वि॒श्वधा॑या
अ॒सि पर॑मे॒ण धा॒म्रा द॑र॒ह॑स्व॒ मा ह्वा॑र्वसू॒नां प॒वित्र॑मसि श॒तधा॑रं व॒सूनां॑ प॒वित्र॑मसि
स॒हस्र॑धा॒र॑ हुतः स्तो॒को हु॒तो द्र॒प्सोऽग्र॑यै बृ॒हते॑ नाका॒य स्वा॒हा द्या॒वापृ॑थि॒वीभ्या॑र॒ सा
वि॒श्वायुः॑ सा वि॒श्वव्य॑चाः सा वि॒श्वक॑र्मा स॒म्पृच्य॑ध्वमृ॒तावरी॑रू॒र्मिणी॑र्मधु॒मत्त॑मा म॒न्द्रा ध॑न॒स्य
सा॒तये॑ सोम॑न॒ त्वाऽऽत॑न॒च्चीन्द्रा॑य॒ दधि॑ वि॒ष्णो ह॒व्य॑र॒क्षस्व॥ (४)

सोम॑नाष्टौ च॥१॥

[३]

कर्म॑णे वां दे॒वेभ्यः॑ शके॒यं वे॒षाय॑ त्वा प्र॒त्युष्ट॑र॒ रक्षः॑ प्र॒त्युष्टा॑ अरा॑तयो धूर॑सि धूर्व॑
धूर्व॑न्तं धूर्व॑ तं योऽस्मान्धूर्व॑ति तं धूर्व॑ यं वयं धूर्वा॑मस्त्वं दे॒वाना॑मसि स॒स्त्रित॑मं पप्रि॑तमं
जुष्ट॑तमं व॒हित॑मं दे॒वहू॑तम॒महू॑तमसि ह॒विर्धानं॑ द॒र॒ह॑स्व॒ मा ह्वा॑र्मि॒त्रस्य॑ त्वा चक्षु॑षा प्रेक्षे

मा भेर्मा सं विंक्था मा त्वां (५)

हिंसिषमु॒रु वाता॑य दे॒वस्य॑ त्वा सवि॒तुः प्र॑स॒र्वेऽश्वि॑नोर्बा॒हुभ्या॑ पृ॒ष्णो ह॑स्ताभ्याम॒ग्नये॑
जुष्टं॑ निर्व॒पाम्य॒ग्रीषोम॑भ्यामिदं दे॒वाना॑मिदमु॒ नः सह॑ स्फा॒त्यै त्वा॒ नारा॑त्यै सुव॒र॒भि वि॑ ख्येपं
वैश्वान॑रं ज्योति॒र्दह॑न्ता॒न्दुर्या॑ द्यावा॒पृथि॒व्यो रु॒र्वन्तरि॑क्षमन्वि॒ह्यदित्या॑स्त्वो॒पस्थे॑ सादया॒म्यग्ने॑
हव्य॑ रक्षस्व॥ (६)

मा त्वा प॒द्वत्वारि॑रशच्च॥२॥ [४]

दे॒वो वः॑ सवि॒तोत्पु॑ना॒त्वच्छि॑द्रेण प॒वित्रे॑ण वसोः॒ सूर्य॑स्य र॒श्मिभि॑रापो दे॒वीर॑ग्रेपुवो
अ॒ग्रेगु॒वोऽग्रं॑ इ॒मं य॒ज्ञं न॑य॒ताग्रे॑ य॒ज्ञप॑तिं धत्त युष्मानिन्द्रोऽवृ॒णीत॑ वृ॒त्रतू॑र्ये यू॒यमिन्द्र॑मवृ॒णीध्वं॑
वृ॒त्रतू॑र्ये प्रोक्षिताः स्था॒ग्नये॑ वो जुष्टं प्रोक्षाम्य॒ग्रीषोम॑भ्या र॒शुन्ध॑ध्वं दै॒व्याय॑ कर्मणे दे॒वय॑ज्याया
अव॑धूत रक्षोऽव॑धूता अरा॒तयो॑ऽदित्या॒स्त्वग॑सि प्रति॑ त्वा (७)

पृथि॒वी वै॑त्त्वधि॒षव॑णमसि वानस्प॒त्यं प्रति॑ त्वाऽदित्या॒स्त्वग्वै॑त्त्व॒ग्रेस्त॒नूर॑सि वा॒चो
वि॒सर्जनं॑ दे॒ववी॑तये त्वा गृह्णाम्यद्रि॒रसि॑ वानस्प॒त्यः स इ॒दं दे॒वेभ्यो॑ हव्य॑ सु॒शमि॑
शमि॒ष्वेष॑मा व॒दोर्ज॑मा वंद द्युमद्व॒दत॑ व॒य र॑ सङ्घातं जैष्म व॒र॒षवृ॑द्धमसि प्रति॑ त्वा व॒र॒षवृ॑द्धं
वेत्तु॑ परा॒पूत॑ रक्षः परा॒पूता॑ अरा॒तयो॑ रक्ष॑सां भा॒गोऽसि॑ वा॒युर्वो॑ वि॒विन॑क्तु दे॒वो वः॑
सवि॒ता हि॑र॒ण्यपा॑णिः प्रति॑ गृह्णातु॥ (८)

त्वा भा॒ग एका॑दश च॥२॥ [५]

अव॑धूत रक्षोऽव॑धूता अरा॒तयो॑ऽदित्या॒स्त्वग॑सि प्रति॑ त्वा पृथि॒वी वै॑त्तु दि॒वः
स्क॑म्भ॒निर्व॑त्तु प्रति॑ त्वाऽदित्या॒स्त्वग्वै॑त्तु धि॒षणा॑ऽसि पर्व॒त्या प्रति॑ त्वा दि॒वः स्क॑म्भ॒निर्व॑त्तु
धि॒षणा॑ऽसि पा॒र्वते॑यी प्रति॑ त्वा पर्व॒तिर्व॑त्तु दे॒वस्य॑ त्वा सवि॒तुः प्र॑स॒र्वेऽश्वि॑नोर्बा॒हुभ्या॑
पृ॒ष्णो ह॑स्ताभ्यामधि॒वपामि॑ धा॒न्यम॑सि धि॒नुहि॑ दे॒वान्प्रा॑णाय॑ त्वाऽप॒नाय॑ त्वा व्या॒नाय॑ त्वा
दी॒र्घाम॑नु प्र॒सि॒तिमा॑युषे धां दे॒वो वः॑ सवि॒ता हि॑र॒ण्यपा॑णिः प्रति॑ गृह्णातु॥ (९)

प्रा॒णाय॑ त्वा पञ्च॑दश च॥१॥ [६]

धृष्टि॑रसि ब्रह्मं य॒च्छापा॑ऽग्नेऽग्नि॒मामा॑दं जहि निष्क्र॒व्याद॑ स॒धेधा॑ दै॒वय॑जं वह॒ निर्द॑ग्ध र॒क्षो निर्द॑ग्धा अरा॒तयो॑ ध्रु॒वम॑सि पृथि॒वीं दृ॒हाऽऽयु॑र्दह॒ प्र॒जां दृ॒ह स॒जा॒तान॑स्मै

यजमानाय पर्यूह धूर्त्रमस्यन्तरिक्षं द॒ह प्राणं द॒ह हापानं द॒ह सजातान्स्मै यजमानाय
पर्यूह धरुणमसि दिवं द॒ह चक्षुर- (१०)

द॒ह श्रोत्रं द॒ह सजातान्स्मै यजमानाय पर्यूह धर्मांसि दिशो द॒ह योनिं द॒ह
प्रजां द॒ह सजातान्स्मै यजमानाय पर्यूह चित्तं स्थ प्रजाम्स्मै रयिम्स्मै सजातान्स्मै
यजमानाय पर्यूह भृगूणामङ्गिरसां तपसा तप्यध्वं यानि घर्मे कपालान्युपचिन्वन्ति वेधसः।
पूष्णस्तान्यपि ब्रत इन्द्रवायू वि मुञ्चताम्॥ (११)

चक्षुरष्टाचत्वारिंशच्च॥ २॥

[७]

सं वपामि समापो अद्भिरग्मतु समोषधयो रसेन स॒ रेवतीर्जगतीभिर्मधुमतीर्मधु-
मतीभिः सृज्यध्वमद्भ्यः परि प्रजाताः स्थ समद्भिः पृच्यध्वं जनयत्यै त्वा सं यौम्यग्नयै
त्वाऽग्नीषोमाभ्यां मुखस्य शिरोऽसि घर्मोऽसि विश्वायुरु रू प्रथस्वोरु तं यज्ञपतिः प्रथतां
त्वचं गृहीष्वाऽन्तरित॑ रक्षोऽन्तरिता अरांतयो देवस्त्वा सविता श्रपयतु वर्षष्टे अधि
नाकेऽग्निस्ते तनुवं माऽति धागग्ने हव्यं रक्षस्व सं ब्रह्मणा पृच्यस्वैकताय स्वाहा द्विताय
स्वाहा त्रिताय स्वाहा॥ (१२)

सविता द्वाविंशतिश्च॥ १॥

[८]

आदद इन्द्रस्य बाहुरसि दक्षिणः सहस्रभृष्टिः शततेजा वायुरसि तिग्मतैजाः पृथिवि
देवयजन्योषध्यास्ते मूलं मा हिंसिषमपहतोऽरुः पृथिव्यै व्रजं गच्छ गोस्थानं वर्षतु ते
द्यौर्बधान देव सवितः परमस्यां परावति शतेन पाशैर्योऽस्मान्द्वेष्टि यं च वयं द्विष्मस्तमतो
मा मौगपहतोऽरुः पृथिव्यै देवयजन्यै व्रजं (१३)

गच्छ गोस्थानं वर्षतु ते द्यौर्बधान देव सवितः परमस्यां परावति शतेन पाशैर्योऽ-
स्मान्द्वेष्टि यं च वयं द्विष्मस्तमतो मा मौगपहतोऽरुः पृथिव्या अदेवयजनो व्रजं गच्छ
गोस्थानं वर्षतु ते द्यौर्बधान देव सवितः परमस्यां परावति शतेन पाशैर्योऽस्मान्द्वेष्टि यं
च वयं द्विष्मस्तमतो मा (१४)

मौगरुस्ते दिवं मा स्कान् वसवस्त्वा परिगृह्णन्तु गायत्रेण छन्दसा रुद्रास्त्वा
परिगृह्णन्तु त्रैष्टुभेन छन्दसाऽऽदित्यास्त्वा परिगृह्णन्तु जागतेन छन्दसा देवस्य सवितुः
सवे कर्म कृण्वन्ति वेधसं ऋतमस्यृतसदनमस्यृतश्रीरसि धा असि स्वधा अस्युर्वी चासि

वस्वीं चासि पुरा क्रूरस्य विसृपो विरप्शिन्नुदादायं पृथिवीं जीरदानुर्यामैरयं चन्द्रमसि
स्वधाभिस्तान्धीरांसो अनुदृश्यं यजन्ते॥ (१५)

देवयजन्त्यै ब्रजन्तमतो मा विरप्शिन्नेकादश च॥३॥ [९]

प्रत्युष्टं रक्षः प्रत्युष्टा अरांतयोऽग्नेर्वस्तेजिष्ठेन तेजसा निष्टपामि गोष्ठं मा निर्मृक्षं
वाजिनं त्वा सपत्नसाहं सम्माज्मि वाचं प्राणं चक्षुः श्रोत्रं प्रजां योनिं मा निर्मृक्षं वाजिनीं
त्वा सपत्नसाहीं सम्माज्म्याशासाना सौमनसं प्रजां सौभाग्यं तनूम्। अग्नेरनुव्रता भूत्वा
सन्नह्ये सुकृताय कम्। सुप्रजसंस्त्वा वयं सुपत्नीरुपं (१६)

सेदिम। अग्ने सपत्नदम्भनमदब्धासो अदाभ्यम्। इमं विष्यामि वरुणस्य पाशं यमबन्धीत
सविता सुशेवः। धातुश्च योनौ सुकृतस्य लोके स्योनं मे सह पत्यां करोमि। समायुषा
सम्प्रजया समग्ने वर्चसा पुनः। सम्पत्नी पत्याऽहं गच्छे समात्मा तनुवा मम। महीनां
पयोऽस्योषधीनां रसस्तस्य तेऽक्षीयमाणस्य निर- (१७)

वपामि महीनां पयोऽस्योषधीनां रसोऽदब्धेन त्वा चक्षुषाऽवैक्षे सुप्रजास्त्वाय तेजो-
ऽसि तेजोऽनु प्रेह्यग्निस्ते तेजो मा वि नैदग्नेर्जिह्वाऽसि सुभूर्देवानां धाम्नेधाम्ने देवेभ्यो
यजुषेयजुषे भव शुक्रमसि ज्योतिरसि तेजोऽसि देवो वः सवितोत्पुनात्वच्छिद्रेण पवित्रेण
वसोः सूर्यस्य रश्मिभिः शुक्रं त्वां शुक्रायां धाम्नेधाम्ने देवेभ्यो यजुषेयजुषे गृह्णामि ज्योतिस्त्वा
ज्योतिष्यर्चिस्त्वाऽर्चिषि धाम्नेधाम्ने देवेभ्यो यजुषेयजुषे गृह्णामि॥ (१८)

उप नो रश्मिभिः शुक्रं पोडश च॥३॥ [१०]

कृष्णोऽस्याखरेष्ठोऽग्र्यं त्वा स्वाहा वेदिरसि बरहिषं त्वा स्वाहा बरहिरसि सुग्न्यस्त्वा
स्वाहा दिवे त्वाऽन्तरिक्षाय त्वा पृथिव्यै त्वा स्वधा पितृभ्य ऊर्गभव बरहिषद्वा ऊर्जा
पृथिवीं गच्छत विष्णोः स्तूपोऽस्यूर्णान्नदसं त्वा स्तृणामि स्वासस्थं देवेभ्यो गन्धर्वोऽसि
विश्वावंसुर्विश्वस्मादीषतो यजमानस्य परिधिरिड ईडित इन्द्रस्य बाहुरसि (१९)

दक्षिणो यजमानस्य परिधिरिड ईडितो मित्रावरुणौ त्वोत्तरतः परिधत्तां ध्रुवेण
धर्मणा यजमानस्य परिधिरिड ईडितः सूर्यस्त्वा पुरस्तात्पातु कस्याश्चिदभिशस्त्या
वीतिहोत्रं त्वा कवे द्युमन्तं समिधीमह्यग्ने बृहन्तमध्वरे विशो यन्त्रे स्थो वसूनां

रुद्राणामादित्यानां॑ सदसि सीद जुहूरुपभृद्धुवाऽसि घृताची नाम्ना प्रियेण नाम्ना प्रिये
सदसि सीदेता असदन्धसुकृतस्य लोके ता विष्णो पाहि पाहि यज्ञं पाहि यज्ञपतिं पाहि
मां यज्ञनियम्॥ (२०)

बाहुरसि प्रिये सदसि पञ्चदश च॥२॥

[११]

भुवनमसि वि प्रथस्वाग्ने यष्टरिदं नमः। जुह्वेह्यग्निस्त्वा ह्वयति देवयज्याया उपभृदेहि
देवस्त्वा सविता ह्वयति देवयज्याया अग्नाविष्णू मा वामवं क्रमिषं वि जिहाथां मा मा
सन्ताप्तं लोकं मे लोककृतौ कृणुतं विष्णोः स्थानमसीत इन्द्रो अकृणोद्वीर्याणि समारभ्योर्ध्वो
अध्वरो दिविस्पृशमहुतो यज्ञो यज्ञपतेरिन्द्रावान्त्स्वाहा बृहद्वाः पाहि माऽग्ने दुश्चरितादा
मा सुचरिते भज मुखस्य शिरोऽसि सं ज्योतिषा ज्योतिरङ्गाम्॥ (२१)

अहुत एकविंशतिश्च॥१॥

[१२]

वाजस्य मा प्रसवेनोद्ग्राभेणोदग्रभीत्। अथा सपत्न्या इन्द्रो मे निग्राभेणाधरा अकः।
उद्ग्राभं च निग्राभं च ब्रह्म देवा अवीवृधन्। अथा सपत्नानिन्द्राग्नी मे विषूचीनान्व्यस्यताम्।
वसुभ्यस्त्वा रुद्रेभ्यस्त्वाऽदित्येभ्यस्त्वाऽक्तं रिहाणा वियन्तु वयः। प्रजां योनिं मा
निर्मक्ष्मा प्यायन्तामाप ओषधयो मरुतां पृषतयः स्थ दिवं (२२)

गच्छ ततो नो वृष्टिमेरय। आयुष्या अग्नेऽस्यायुर्मे पाहि चक्षुष्या अग्नेऽसि चक्षुर्मे
पाहि ध्रुवाऽसि यं परिधिं पर्यधत्था अग्ने देव पणिभिर्वीयमाणः। तन्त एतमनु जोषं भरामि
नेदेष त्वदपचेतयाते यज्ञस्य पाथ उप समितं सः स्रावभागाः स्थेषा बृहन्तः प्रस्तरेष्ठा
बर्हिषदश्च (२३)

देवा इमां वाचमभि विश्वे गृणन्त आसद्यास्मिन्बर्हिषि मादयध्वमग्नेर्वामपन्नगृहस्य
सदसि सादयामि सुम्रायं सुमिनी सुमे मा धत्तं धुरि धुर्यो पातमग्नेऽदध्यायोऽशीततनो
पाहि माऽद्य दिवः पाहि प्रसित्यै पाहि दुरिष्ट्यै पाहि दुरद्वान्यै पाहि दुश्चरितादविषन्नः पितुं
कृणु सुषदा योनिः स्वाहा देवा गातुविदो गातुं वित्वा गातुमित मनसस्पत इमं नो देव
देवेषु यज्ञं स्वाहा वाचि स्वाहा वाते धाः॥ (२४)

दिवश्च वित्वा गातुत्रयोदश च॥३॥

[१३]

उभा वामिन्द्राग्नी आहुवध्या उभा राधंसः सह मादयध्वै। उभा दाताराविषा

रंयीणामुभा वाजस्य सातये हुवे वाम्। अश्रवः हि भूरिदावत्तरा वां वि जामातुरुत
वां घा स्यालात्। अथा सोमस्य प्रयती युवभ्यामिन्द्राग्नी स्तोमं जनयामि नव्यम्। इन्द्राग्नी
नवतिं पुरो दासपत्नीरधूनुतम्। साकमेकैः कर्मणा। शुचिं नु स्तोमं नवजातमद्येन्द्राग्नी
वृत्रहणा जुषेथाम्॥ (२५)

उभा हि वाः सुहवा जोहवीमि ता वाजः सद्य उंशते धेष्ठा। वयमुं त्वा पथस्पते रथं न
वाजसातये। धिये पूषन्नयुज्महि। पथस्पथः परिपति वचस्या कामेन कृतो अभ्यानङ्कम्।
स नो रासच्छुरुधश्चन्द्राग्रा धियं धियः सीषधाति प्र पूषा। क्षेत्रस्य पतिना वयः हितेनैव
जयामसि। गामर्श्वं पोषयित्वा स नो (२६)

मृडातीदृशैः। क्षेत्रस्य पते मधुमन्तमूर्मि धेनुरिव पयो अस्मासु धुक्ष्वा। मधुश्रुतं घृतमिव
सुपूतमृतस्य नः पतयो मृडयन्तु। अग्रे नयं सुपथा राये अस्मान् विश्वानि देव वयुनानि
विद्वान्। युयोध्यस्मञ्जुहुराणमेनो भूर्यिष्ठान्ते नम उक्तिं विधेम। आ देवानामपि पन्थामगन्म
यच्छक्रवाम् तदनु प्रवोदुम्। अग्निर्विद्वान्स यजात् (२७)

सेदु होता सो अध्वरान्स ऋतून्कल्पयाति। यद्वाहिष्ठं तदग्रयं बृहदर्च विभावसो।
महिषीव त्वद्रयिस्त्वद्वाजा उदीरते। अग्रे त्वं पारया नव्यो अस्मान्स्वस्तिभिरति दुर्गाणि
विश्वा। पूश्च पृथ्वी बहुला न उर्वी भवा तोकाय तनयाय शं योः। त्वमग्रे व्रतपा असि
देव आ मर्त्येष्व। त्वं यज्ञेष्विड्यः। यद्वो वयं प्रमिनाम व्रतानि विदुषा देवा अविदुष्टरासः।
अग्निष्टद्विश्वा पृणाति विद्वान् येभिर्देवाः ऋतुभिः कल्पयाति॥ (२८)

जुषेथामा स नो यजादा त्रयोविंशतिश्च॥४॥ [१४]

इषे त्वां यज्ञस्य शुन्ध्वं कर्मणे देवोऽवधूतभृष्टिः सं वपाम्या ददे प्रत्युष्टं कृणोऽसि भुवनमसि वाजस्योभा वां चतुर्दश॥१४॥

इषे दृंह भुवनमष्टाविंशतिः॥२८॥

इषे त्वां कल्पयाति॥

हरिः ॐ॥

॥कृष्ण-यजुर्वेदीय-तैत्तिरीय-संहितायां प्रथमकाण्डे प्रथमः प्रश्नः समाप्तः॥१-१॥

Downloaded from <http://stotrasamhita.github.io> | StotraSamhita | [Credits](#)